

Arta de a trăi și de a muri sărbătorind viața, celebrând moartea /

Osho. - București : Atman, 2019

ISBN 978-606-8758-64-0

159.9

Copyright © 2000, 2012 OSHO International Foundation,
www.oshocom/copyrights

Copyright © 2019 Editura ATMAN. All rights reserved.

Originally English title: The Art of Living and Dying

The content of this book is selected from various talks by Osho given to a live audience. All of Osho's talks have been published in full as books and are also available as original audio recordings. Audio recordings and the complete text archive can be found via the online OSHO Library at www.oshocom

OSHO® is a registered trademark of Osho International Foundation,
www.oshocom/trademarks

© 2019 Editura ATMAN. Toate drepturile asupra prezentei ediții în limba română aparțin în exclusivitate Editurii ATMAN. Reproducerea oricărui fragment din lucrarea de față este posibilă numai cu acordul scris al editurii.

Traducere: Talida Boengiu

Corecțură: Irina Magdalena Nuță

Machetare & DTP: Mircea Negru

Tipărit la ARTPRINT

office@artprint.ro

Editura ATMAN, 2019

Telefon: 0746.201.369

Web: www.editura-atman.ro

E-mail: office@editura-atman.ro

Cuprins

Introducere 1

Partea întâi

ACCEPTÂND ULTIMUL TABU

1	În căutarea nemuririi	7
2	Avertisment: Problema Credinței	17
3	Multele fețe ale morții	27
4	Est și Vest, moarte și sex.....	37
5	Treburi neterminate.....	47
6	Răspunsuri la întrebări	59

Partea a doua

CĂLĂTORIE NECUNOSCUTĂ

Înțelegându-ne și înfruntându-ne fricile

1	În căutarea imortalității	95
2	Nu un dușman, ci un prieten.....	101
3	Curajul de a trăi.....	117
4	Răspunsuri la întrebări.....	127

Partea a treia

PIETRE DE HOTAR PE CĂRARE

1	Înecat în spațiu gol.....	149
2	Folosind durerea ca meditație	151
3	Răspunsuri la întrebări.....	155

4 Tehnici de a face față durerii	187
Acceptând durerea ca atare.....	187
Pătrunzând în durere	188
Devino durere	190
Luând aminte de două ori	192
Oprește simțurile	193
5 Soluții de acceptare și de transformare	195
Murmurând (Nadabrahma)	195
Ducând lucrurile la bun sfârșit.....	197
Ah-ah!	199
Dispărând.....	200
Meditația „OM”.....	201
Viață / moarte.....	203
Experiența sinelui dincolo de trup.....	204
Meditația de tip lumină albastră	205
Plutește, evaporă-te, fi ca atare	206
Simte ca și cum ai muri.....	208
Cel nemuritor	209
Meditația prin expirație.....	210
Trupul arzând	213
Lumea arzând.....	214

Partea a patra

TIMPUL SĂ SPUI LA REVEDERE

Observații pentru îngrijitori și pentru îndurerăți

1 Marea revelație.....	219
2 Fiind acolo.....	223
3 Răspunsuri la întrebări.....	227

Postfață

Un fulg de nea topindu-se în aer pur.....	263
Despre autor	293
Centrul internațional de meditație Osho.....	295

OSHO

arta de a trăi și de a muri

sărbătorind viață
celebrând moartea

Editura ATMAN
privește înăuntru...

INTRODUCERE

Viața se întinde pe o durată lungă de timp – șaptezeci de ani, o sută de ani. Moartea este intensă pentru că nu este de durată – se petrece într-o clipă. Viața trebuie să acopere o perioadă de o sută de ani sau șaptezeci de ani, nu poate fi atât de intensă. Moartea vine într-o clipă; vine în întregime, nu pe bucăți. Va fi atât de intensă, că nu poți să cunoști nimic mai intens. Dar dacă ți-e frică, dacă ai fugit înainte să vină moartea, dacă ai devenit inconștient de atâta frică, ai ratat o ocazie de aur, poarta de aur. Dacă toată viața ta ai acceptat lucruri, când vine moartea, răbdător, pasiv, vei accepta și vei pătrunde în ea fără vreun efort să scapi. Dacă poți intra pasiv în moarte, tacut, fără vreun efort, moartea dispare.

În UPANIŞADE există o poveste veche care dintotdeauna mi-a plăcut mult. Un mare rege pe nume Yayati a împlinit o sută de ani. Acum era destul; trăise extraordinar. Se bucurase de tot în viață. Era unul dintre cei mai mari regi din vremea sa. Si povestea este frumoasă...

A venit Moartea și i-a spus lui Yayati:

– Pregătește-te. Îți-a sosit ceasul și am venit să te iau.

Yayati a văzut Moartea, și el era un mare războinic și căștigase multe războaie. Yayati a început să tremure și a spus:

– Dar este prea devreme.

Moartea a spus:

– Prea devreme! Ai fost în viață o sută de ani. Chiar și copiii tăi au îmbătrânit. Fiul tău cel mare are optzeci de ani. Ce mai vrei?

Yayati avea o sută de fii pentru că avea o sută de neveste. A întrebat Moartea:

– Poți să-mi faci o favoare? Știu că trebuie să iei pe cineva. Dacă îl pot convinge pe unul dintre fiii mei, mă mai poți lăsa încă o sută de ani și să-l iei pe unul dintre fiii mei?

Moartea a spus:

– Este perfect în regulă dacă altcineva este gata să meargă. Dar nu cred... Dacă tu nu ești gata, și tu ești tatăl și ai trăit mai mult și te-ai bucurat de toate, de ce ar fi gata fiul tău?

Yayati i-a chemat pe cei o sută de fii ai săi. Fiii mai mari au rămas tăcuți. Era o liniște adâncă, nimeni nu zicea nimic. Doar unul, fiul cel mai mic care avea doar șaisprezece ani, s-a ridicat și a spus:

– Sunt gata.

Chiar și Morții i-a părut rău de băiat și i-a spus Tânărului:

– Poate că ești prea innocent. Nu vezi că cei nouăzeci și nouă de frați ai tăi nu zic nimic? Unul are optzeci, unul are șaptezeci și cinci, unul are șaptezeci și opt, unul are șaptezeci, unul are șaizeci – au trăit, și tot vor să mai trăiască. Iar tu nu ai trăit deloc. Chiar și mie îmi pare rău să te iau. Mai gândește-te.

Băiatul spuse:

– Nu, e de ajuns să văd situația ca să fiu foarte sigur. Să nu fi tristă sau să-ți pară rău; plec pe deplin conștient. Văd că, dacă tatăl meu nu este mulțumit în o sută de ani, atunci ce sens mai are să fiu aici? Cum pot să fiu mulțumit? Îi văd pe cei nouăzeci și nouă de frați ai meu; niciunul nu este mulțumit. Atunci de ce să pierd vremea? Cel puțin pot să-i fac această

favoare tatălui meu. La vîrstă lui înaintată, lasă-l să se mai bucure de încă o sută de ani. Dar eu am terminat. Văzând că nimeni nu este mulțumit, înțeleg un lucru – că, de trăiesc și o sută de ani, tot nu voi fi mulțumit. Așa că nu contează dacă mor azi sau peste nouăzeci de ani. Ia-mă.

Moartea l-a luat pe băiat. Și s-a întors după o sută de ani. Iar Yayati era în aceeași postură. Și a spus:

– Acești o sută de ani au trecut aşa de repede. Toți fiii mei în vîrstă au murit, dar mai am o liotă. Pot să-ți dau un fiu. Ai milă de mine.

Și tot aşa – povestea merge tot aşa – timp de o mie de ani. De zece ori a venit Moartea. Și de nouă ori a luat un fiu și Yayati a mai trăit încă o sută de ani. A zecea oară Yayati a spus:

– Deși sunt tot nemulțumit ca atunci când ai venit prima oară, acum – deși cu de-a sila – voi merge, pentru că nu mai pot să îți tot cer favoruri. Este prea mult. Și un lucru a devenit clar pentru mine: dacă o mie de ani nu mă ajută să fiu mulțumit, atunci nici chiar zece mii nu mă vor ajuta.

E vorba de atașament. Poți să continui să trăiești, dar dacă te lovește ideea de moarte, vei începe să tremuri. Însă dacă nu ești atașat de nimic, moartea poate veni chiar în această clipă, iar tu o vei primi cu brațele deschise. Vei fi gata să mergi. În fața unui astfel de om moartea este înfrântă. Moartea este înfrântă doar de cei care sunt gata să moară în orice moment, fără vreo reținere. Ei devin cei nemuritori, ei devin *buddha*.

Această eliberare este scopul tuturor căutărilor religioase. Eliberarea de atașament este eliberarea de moarte. Eliberarea de atașament este eliberarea din cercul nașterii și al morții.

Eliberarea de atașament te face capabil să intri în lumina universală și să devii unul și același cu ea. Și asta este cea mai mare binecuvântare, extazul absolut dincolo de care nu mai există nimic altceva. Ai ajuns acasă.

Partea întâi

ACCEPTÂND ULTIMUL TABU

Moartea nu poate fi negată repetând că moartea nu există.

*Moartea va trebui să fie știută, va trebui să fie întâlnită,
va trebui să fie trăită.*

Va trebui să faci cunoștință cu ea.

1

În căutarea nemuririi

Dumnezeu nu este în realitate punctul central al problematicii religioase, moartea însă da. Fără moarte nu ar fi existat deloc religia. Moartea este cea care îl face pe om să caute și să cerceteze ceea ce este dincolo, nemurirea.

Moartea ne înconjoară tot aşa cum un ocean înconjoară o insulă mică. Insula poate fi inundată în orice moment. Poate că următorul moment nu mai vine niciodată, poate că ziua de mâine nu mai vine niciodată. Animalele nu sunt religioase din simplul motiv că ele nu sunt conștiente de moarte. Nu se pot închipui murind, deși văd alte animale că mor. Este o săritură cuantică din momentul în care vezi pe altcineva că moare și până când ajungi la concluzia că „Și eu o să mor”. Animalele nu sunt atât de vigilente, de conștiente, ca să ajungă la o astfel de concluzie.

Iar majoritatea ființelor umane sunt de asemenea subumane. Un om este cu adevărat un om matur atunci când a ajuns la concluzia: „Dacă moartea li se întâmplă tuturor celorlați, atunci eu nu pot fi o excepție.” Odată ce această concluzie prinde rădăcini adânci, viața ta nu mai poate fi la fel niciodată. Nu poți să rămâi atașat de viață ca înainte. Dacă urmează să fie luată, atunci de ce să fii atât de posesiv? Dacă urmează să dispară într-o zi, atunci de ce să te agăți și să suferi? Dacă viața nu va rămâne mereu, atunci de ce să fii în atâtă suferință, atâtă

chin, atâtă neliniște? Dacă urmează să plece, urmează să plece și punct – nu contează când pleacă. Așadar, timpul nu este chiar atât de important – azi, mâine, poimâine; oricând ar fi, viața urmează să-ți scape printre degete.

Ziua în care devii conștient că vei muri, că moartea ta este o certitudine absolută... de fapt, singura certitudine din viață este moartea. Nimic altceva nu este atât de sigur. Dar într-un fel sau altul continuăm să evităm această întrebare, această întrebare despre moarte. Continuăm să ne ținem ocupăți cu alte lucruri. Uneori vorbim despre lucruri importante – Dumnezeu, rai și iad – doar ca să evităm *adevărata* întrebare. Adevărata întrebare nu este despre Dumnezeu, nu poate fi, căci ce cunoștință ai făcut tu cu Dumnezeu? Ce știi despre Dumnezeu? Cum poți să întrebi despre ceva ce îți este cu totul necunoscut? Va fi o întrebare goală. Va fi cel mult o curiozitate, va fi juvenilă, copilărească, stupidă.

Oamenii proști întreabă despre Dumnezeu, iar o persoană inteligentă întreabă despre moarte. Oamenii care continuă să întrebe despre Dumnezeu nu îl găsesc niciodată pe Dumnezeu, în timp ce persoana care întreabă despre moarte îl găsește inevitabil pe Dumnezeu – deoarece moartea este cea care te transformă, cea care îți schimbă viziunea. Conștiința îți este ascuțită deoarece ai pus o întrebare reală, o întrebare autentică, cea mai importantă întrebare a vieții. Ai creat o provocare atât de mare, că nu poți rămâne adormit pentru mult timp; va trebui să fii conștient, va trebui să fii destul de alert ca să te lovești de realitatea morții.

Așa a început căutarea lui Gautama Buddha:

Ziua în care s-a născut Buddha... a fost fiul unui mare rege, singurul fiu, și s-a născut când regele era bătrân, foarte bătrân; prin urmare, a fost mare bucurie în regat. Oamenii așteptaseră mult. Regele era foarte iubit de oameni; se pusese în slujba lor, fusese bun și milos, fusese foarte iubitor și

generos. Făcuse din regatul său unul dintre cele mai bogate, minunate regate din acele vremuri.

Oamenii se rugau ca regele lor să aibă un fiu deoarece nu exista niciun moștenitor. Și apoi s-a născut Buddha, când regele era foarte bătrân – neașteptată a fost nașterea lui. Mare sărbătoare, mare bucurie! Toți astrologii din regat s-au adunat ca să prezică despre Buddha. Numele lui era Siddhartha – i-a fost dat acest nume, Siddhartha, deoarece înseamnă împlinire. Regele era împlinit, dorința lui era împlinită, cea mai arătoare dorință a lui era împlinită – a vrut un fiu, își dorise un fiu toată viața lui; de unde și numele Siddhartha. Înseamnă împlinirea celei mai mari dorințe.

Acest fiu i-a dat sens vieții regelui. Astrologii, mari astrologi, au prezis – cu toții erau de acord, cu excepția unui Tânăr astrolog. Numele lui era Kodanna. Regele a întrebat:

– Ce o să se întâmple în viața fiului meu?

Și toți astrologii au ridicat două degete, mai puțin Kodanna, care a ridicat doar un deget.

Regele a întrebat:

– Vă rog, nu vorbiți în simboluri – sunt un om simplu, nu știu nimic despre astrologie. Ce vreți să spuneți prin două degete?

Și cu toții au spus:

– Fie o să devină *chakravartin* – un conducător al lumii –, fie va renunța la lume și va deveni buddha, o persoană iluminată. Există aceste două alternative, prin urmare ridicăm două degete.

Pe rege îl îngrijora a doua alternativă, aceea că va renunța la lume.

– Așadar, din nou problema: cine îmi va moșteni regatul dacă renunță la lume?

Și apoi l-a întrebat pe Kodanna:

– De ce ridici doar un deget?

Kodanna a spus:

– Sunt absolut sigur că va renunță la lume – că va deveni buddha, cel iluminat, cel treaz.

Regele nu a fost mulțumit de Kodanna. Adevărul este foarte greu de acceptat. L-a ignorat pe Kodanna; Kodanna nu a fost deloc răsplătit – adevărul nu este răsplătit în această lume. Dimpotrivă, adevărul este pedepsit într-o mie și una de feluri. De fapt, prestigiul lui Kodanna a decăzut din ziua aceea. Pentru că nu a fost răsplătit de rege, s-a dus vorba că era nepriceput. Atunci când toți astrologii cădeau de acord, el era singurul care nu cădea de acord.

Regele i-a întrebat pe ceilalți astrologi:

– Ce propuneți? Ce ar trebui să fac ca el să nu renunțe la lume? Nu aş vrea să fie cerșetor, nu aş vrea să îl văd *sannyasin* (ascet, n. t.). Aş vrea să devină *chakravartin*, conducător al celor șase continente.

Ambiția tuturor părinților. Cine ar vrea ca fiul sau fiica să renunțe la lume și să se retragă în munți, să se retragă în propria interioritate, să-și caute și să-și cerceteze sinele?

Dorințele noastre sunt extrovertite. Regele era un simplu om, ca toți ceilalți – cu aceleași dorințe și cu aceleași ambiții. Astrologii au spus:

– Se poate rezolva; oferă-i cât mai multă plăcere posibilă, ține-l în cât mai mult confort și lux. Nu-l lăsa să știe despre boala, bâtrânețe și mai ales despre moarte. Nu-l lăsa să știe despre moarte și niciodată nu va renunța la lume.

Într-un fel, aveau dreptate, căci moartea este întrebarea esențială. Odată ce aceasta se ivește în sufletul tău, stilul tău de viață se schimbă. Nu poți continua să trăiești în vechiul fel nechibzuit. Dacă viața asta se sfârșește în moarte, atunci viața asta nu poate fi viață adevărată; atunci viața asta este o iluzie. Adevărul trebuie să fie etern dacă este adevărat – doar

minciunile sunt trecătoare. Dacă viața este trecătoare, atunci ea este o iluzie, o minciună, o concepție greșită, o neînțelegere; atunci viața este înrădăcinată undeva în ignoranță. O trăim în aşa fel încât ajunge la un sfârșit.

Putem trăi într-un fel diferit, astfel încât să devenim parte din curgerea eternă a existenței. Doar moartea îți poate da acea schimbare radicală.

Prin urmare, astrologii au spus:

– Să nu îl lași să afle nimic despre moarte.

Și regele a făcut toate pregătirile. A ridicat trei palate pentru Siddhartha pentru diferite anotimpuri în diferite locuri, astfel că niciodată nu a simțit disconfortul vremii. Atunci când era cald, avea un palat într-un loc pe dealuri unde era mereu răcoare. Când era prea frig, avea un alt palat pe malul unui râu unde era mereu cald. Regele a făcut toate pregătirile, astfel încât Siddhartha nu a simțit niciun disconfort.

Niciunui bărbat sau niciunei femei în vîrstă nu-i era permis să intre în palatele unde trăia – ci numai oamenilor tineri. A adunat în jurul lui toate tinerele frumoase din regat astfel încât să rămână fermecat, fascinat, astfel încât să rămână în vise, cu dorințe. A fost creată pentru el o lume de vis dulce. Grădinarilor li s-a spus să adune frunzele moarte noaptea; florile care se ofileau să fie tăiate noaptea – pentru că, cine știe? – văzând o frunză moartă, ar fi putut începe să întrebe ce se întâmplase cu această frunză și aşa putea să se ivescă întrebarea despre moarte. Văzând un trandafir ofilit, cu petalele căzând, ar fi putut întreba: „Ce s-a întâmplat cu trandafirul ăsta?” și ar fi putut începe să cugete, să mediteze la moarte.

A fost ținut în ignoranță cu privire la moarte timp de douăzeci și nouă de ani. Dar cât timp poți evita? Moartea este un fenomen atât de important – cât timp poți păcăli? Mai devreme sau mai târziu a trebuit să pășească în lume.

Respectând regele era foarte bătrân, iar fiul trebuia să afle căile lumii, aşa că i se permise încet-încet, dar ori de câte ori trecea pe o stradă, bătrâni, bătrânele erau îndepărtați, cerșetorii erau îndepărtați. Niciunui sannyasin, niciunui călugăr nu-i era permis să traverseze în timp ce trecea el deoarece, văzând un sannyasin, putea întreba: „Ce fel de om e acesta? De ce este îmbrăcat în portocaliu? Ce s-a întâmplat cu el? De ce arată diferit, detașat, distant? Ochii lui sunt diferenți, miroslul lui e diferit, prezența lui are o altă calitate. Ce s-a întâmplat cu acest om?” Și atunci, întrebarea despre renunțare și, automat, întrebarea despre moarte... Dar într-o zi trebuia să se întâpte. Nu se poate evita.

Și noi facem la fel. Dacă moare cineva și procesiunea funerară este în trecere, mama îl bagă pe copil înăuntru și încide ușa.

Povestea este foarte semnificativă, simbolică, tipică. Niciun părinte nu vrea ca ai lui copii să știe despre moarte deoarece vor începe imediat să pună întrebări inconfortabile. De aceea construim cimitirele în afara orașelor, ca să nu fie nevoie să meargă nimeni acolo. Moartea este o realitate fundamentală; cimitirul ar trebui să fie exact în mijlocul orașului, astfel încât să fie nevoie ca toată lumea să treacă pe lângă el de multe ori pe zi. Când mergi la birou, când te duci acasă, când mergi la școală, la facultate, când vii acasă, când te duci la fabrică... astfel încât lumea să-și reamintească mereu și mereu despre moarte. Dar noi construim cimitirele afară din oraș și le facem foarte frumoase, cu flori, copaci. Încercăm să ascundem moartea – în special în Occident, moartea este un tabu. Așa cum sexul a fost odată un tabu, acum moartea este tabuul.

Moartea este ultimul tabu.

Este nevoie de cineva ca Sigmund Freud – un Sigmund Freud care poate aduce moartea înapoi în lume, care îi poate expune pe oameni fenomenului morții.

În Occident, atunci când o persoană moare, trupul său este împodobit, îmbăiat, îmbălsămat, machiat. Acum există experți care fac toată treaba asta. Și dacă vezi un mort sau o moartă, vei fi surprins – arată mult mai viu decât a arătat vreodată când era în viață! Machiat, obrajii lui sunt roșii, iar chipul, luminos; pare să doarmă adânc într-un spațiu calm și linăștit.

Ne păcălim pe noi însine! Nu îl păcălim pe el, căci el nu mai este acolo. Nu mai este nimeni, doar un corp mort, un corp neînsuflețit. Dar ne păcălim pe noi însine atunci când îl machiem, când îi împodobim trupul, când îl îmbrăcăm cu haine frumoase, când îi ducem trupul într-o mașină costisitoare, cu ditamai procesiunea și cu multă apreciere pentru persoana care a murit. Nu a fost niciodată apreciat pe când trăia, dar acum nu îl critică nimeni, toată lumea îl laudă.

Încercăm să ne păcălim pe noi însine; înfrumusețăm moartea cât putem de mult ca să nu se ivească întrebarea. Și continuăm să trăim cu iluzia că e mereu altcineva care moare – desigur, nu îți vei vedea propria moarte, întotdeauna îi vei vedea pe alții că mor. O concluzie logică – că este întotdeauna celălalt care moare, atunci de ce să-ți faci griji? Pari să fi excepția, Dumnezeu a făcut o altă regulă pentru tine.

Nu uitați, nimeni nu face excepție. Buddha spune: *Aes Dhammo Sanantano* – doar o singură lege le conduce pe toate, o singură lege eternă. Ce i se întâmplă furnicii i se întâmplă și elefantului și ce i se întâmplă cerșetorului i se întâmplă și împăratului. Sărac sau bogat, neînvățat sau învățat, păcătos sau sfânt, legea nu face diferență – legea este foarte dreaptă.

Și moartea este foarte comunistă – îi face egali pe oameni. Nu observă cine ești. Nu se uită niciodată în paginile publicațiilor *Who's Who* („Cine e cine”, n. t.). Nu o interesează dacă ești sărac sau dacă ești Alexandru cel Mare.

Într-o bună zi Siddhartha trebuia să devină conștient, și a devenit conștient. Urma să participe la o sărbătoare a tinerilor;